Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Jaarbericht 2012
Inspectie Veiligheid en Justitie

Jaarbericht 2012

Inspectie Veiligheid en Justitie

Inhoudsopgave

Voorwoord 5

1. Inleiding 7
1.1 Algemene ontwikkelingen 7
1.2 Verantwoording 10

2. Samenwerking 13
2.1 Afstemmen en uitvoeren van onderzoek 13
2.2 Coördinatie van onderzoek 14
2.3 Samen ontwikkelen binnen de Inspectieraad 14

3. Rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweer en GHOR 17
3.1 Toezicht op de rampenbestrijding 17
3.2 Regionale planvorming 19
3.3 Alarmering en opkomsttijden 20
3.4 Beschikken over juiste informatie 20
3.5 Aandacht voor rijkscrisisstructuur 21

4. Lokale veiligheid 23
4.1 Kennis en capaciteit 23
4.2 Samenwerking en informatie-uitwisseling 24
4.3 Vergunningen en handhaving 24

5. Politie 27
5.1 Toezicht op nationale politie 27
5.2 Samenwerking politie met partners 27
5.3 Eenduidige werkwijze binnen de politie 28
5.4 Borging van gemaakte afspraken en werkwijzen 29

6. Sanctietoepassing 31
6.1 Ziekteverzuim en fysieke weerbaarheid personeel 31
6.2 Activiteitenprogramma's in penitentiaire inrichtingen 31
6.3 Samenhang bij voorbereiding re-integratie 32
6.4 Uitgangsposities in de Forensische zorg 33

7. Onderwijs 35
7.1 Toezicht op het politieonderwijs 35
7.2 Toezicht op het brandweeronderwijs 37

8. Overige toezichttaken 39
8.1 Caribisch Nederland 39
8.2 Internationale toezichttaak 39
8.3 Grootschalige incidenten beveiliging burgerluchtvaart 40

De IVenJ in het kort 43
9.1 Over de Inspectie Veiligheid en Justitie 43
9.2 Het toezicht in 2012 in getal 44

Bijlagen
I Afgeronde onderzoeken in 2012 47
II Onderzoek in uitvoering 53

Voorwoord

Voor u ligt het eerste jaarbericht van de Inspectie Veiligheid en Justitie (Inspectie VenJ). De Inspectie VenJ is in 2012 gevormd door samenvoeging van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid en de Inspectie voor de Sanctietoepassing. De Inspectie VenJ houdt onder politieke verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie toezicht op het domein veiligheid en justitie.

Afgelopen jaar heeft de Inspectie VenJ, naast de extra inspanningen rondom de reorganisatie, 52 inspectieonderzoeken afgerond. Daarbij gaat het om een zeer breed palet aan onderwerpen. Zo heeft de Inspectie in 2012 gerapporteerd over de kwaliteit van het Nederlandse politieonderwijs en heeft ze een tussenrapportage uitgebracht met de stand van zaken per eind 2011 van de ontwikkelingen en de voorbereidingen op de rampenbestrijding en crisisbestrijding.
De Inspectie heeft daarnaast op verschillende thema's onderzoek gedaan dat erop gericht is concrete handvatten te bieden om de kwaliteit van de taakuitvoering in de praktijk te verbeteren. Zo heeft het onderzoek naar het aangifteproces bij de politie concrete input geleverd voor de inrichting van de nationale politie. Tevens heeft de Inspectie in 2012 de cyclus van de periodieke doorlichtingen bij penitentiaire inrichtingen afgerond en is de Inspectie gestart met het doorlichten van justitiële jeugdinrichtingen en de reclassering.

Aan het begin van elk jaar meldt de Inspectie welke onderzoeken zij dat jaar van plan is uit te voeren. Maar ook incidenten of calamiteiten kunnen leiden tot onderzoek van de Inspectie. Deze zijn uiteraard niet te voorspellen. In 2012 hebben verschillende incidenten aanleiding gegeven tot onderzoek, zoals de treinbotsing in Amsterdam op 21 april 2012. Daarnaast hebben de verschillende storingen in het 1-1-2 netwerk in de periode maart-oktober 2012 aanleiding tot een breder onderzoek naar de voorbereiding van de 1-1-2 infrastructuur en vitale organisaties op incidenten als de storing in het telecommunicatieknooppunt van KNP in de Waalhaven in Rotterdam. De Inspectie is in 2012 tevens gestart met een onderzoek bij de penitentiaire inrichting Vught naar aanleiding van een aantal geslaagde suïcides van gedetineerden.
Daarnaast is met de vorming van de Inspectie VenJ ook de toezichtrol uitgebreid. In dit jaarbericht ziet u daar al de eerste tekenen van terug. Bijvoorbeeld in de toezichttaak bij grootschalige incidenten op het domein van de beveiliging van de burgerluchtvaart. Het afgelopen jaar heeft de Inspectie zich intensief voorbereid op deze taak, onder andere door het incident met de bomdreiging op de luchthaven Schiphol op 13 februari 2012 te evalueren. De Inspectie zal de uitvoering van de verbreding van haar toezichtrol de komende jaren stapsgewijs invullen.

Het hoofd van de Inspectie Veiligheid en Justitie,

J.G. Bos

1

Inleiding

Burgers moeten veilig door het leven kunnen gaan; thuis, op straat of waar dan ook. Burgers, bedrijven en instellingen hebben hierin een eigen verantwoordelijkheid. Maar zij moeten ook kunnen vertrouwen op de overheid.

Toezicht maakt duidelijk wat er in de praktijk wel en niet goed gaat. De Inspectie Veiligheid en Justitie (Inspectie VenJ) is de toezichthouder op het domein van veiligheid en justitie. Toezicht houden betekent voor de Inspectie VenJ dat zij informatie verzamelt over de kwaliteit van organisaties die een uitvoerende taak hebben, deze informatie analyseert en hierover een oordeel vormt. Op basis hiervan kan de Inspectie aanbevelingen of adviezen formuleren aan de bewindslieden en andere verantwoordelijke bestuurders. Over aanpassing van beleid of door praktijkgerichte aanbevelingen te doen aan de uitvoerende organisaties.

1.1 Algemene ontwikkelingen

De omgeving van de Inspectie VenJ is continu in beweging. In dit jaarbericht besteedt de Inspectie in de volgende hoofdstukken aandacht aan verschillende ontwikkelingen die invloed hebben (gehad) op het toezicht van de Inspectie, zoals het besluit tot de oprichting van een nationale politie. Hieronder beschrijft de Inspectie de belangrijkste algemene ontwikkelingen uit 2012.

Vorming Inspectie VenJ

In 2012 zijn de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid en de Inspectie voor de Sanctietoepassing samengevoegd tot de Inspectie Veiligheid en Justitie. De Inspectie VenJ is belast met het toezicht op de wijze waarop organisaties binnen het domein veiligheid en justitie hun taak uitoefenen en wet- en regelgeving naleven.
De overgang van twee Inspecties naar één was niet alleen een kwestie van samenvoegen. De twee Inspecties die samen de Inspectie VenJ zijn gaan vormen, kenden beide een andere ontstaansgeschiedenis en hadden daarnaast verschillende tradities in onderlinge omgang, werkcultuur en werkprocedures. Het afgelopen jaar heeft de Inspectie VenJ met succes gewerkt aan het samenbrengen van de medewerkers in één gezamenlijke organisatie met een gedeelde visie en ambitie voor de toekomst. De basis voor de Inspectie VenJ is gevormd door het beste van de twee voormalige Inspecties te combineren: de ervaring met de periodieke doorlichtingen, themaonderzoeken en een doorontwikkelde toezichtmethodiek binnen het domein sanctietoepassing, gecombineerd met de ervaring met periodieke overzichtsrapportages[1] en complex incidentonderzoek en thematische onderzoeken op het OOV-domein.

[1] Bekend als 'de Staat van'. Voorbeelden zijn de 'Staat van de Rampenbestrijding' en de 'Staat van het politieonderwijs'.

Verbreding van de toezichttaak
De Inspectie VenJ is echter meer dan de optelsom van de twee voormalige inspecties. Met de vorming van de Inspectie VenJ is ook de toezichtrol gegroeid. Een ontwikkeling die al eerder te zien was, is dat veiligheidsvraagstukken zich niet langer beperken tot de traditionele veiligheidsorganisaties. Veel vaker zijn verschillende organisaties betrokken, waarbij de kwaliteit en de samenwerking binnen de hele keten van organisaties op orde dient te zijn om daadwerkelijk resultaat op te leveren. De Inspectie hanteert in haar toezicht dan ook in toenemende mate een integrale benadering. Zoals afgelopen jaar bij het onderzoek naar het proces van vergunningverlening bij publieksevenementen. De Inspectie heeft in dit onderzoek niet alleen getoetst hoe gemeenten dit proces vormgeven maar ook hoe de advisering over vergunningen door de politie, brandweer en geneeskundige hulpverlening verloopt.

Bovendien is sinds haar oprichting een van de hoofdtaken van de Inspectie VenJ 'het houden van toezicht op de uitvoering en de naleving van de regelgeving op het terrein van het ministerie en van regelgeving op andere daartoe bij of krachtens de wet aangewezen beleidsterreinen'[2]. Dit is een bredere opdracht dan de invulling van het toezicht op de domeinen politie, politieonderwijs, sanctietoepassing, rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweer en geneeskundige hulpverlening zoals de twee voormalige Inspecties dat uitvoerden. De Inspectie VenJ krijgt in toenemende mate de vraag om toezicht te houden, of een formele toezichtrol op zich te nemen, op terreinen die niet onder de klassieke toezichtdomeinen vallen of die een verbreding van het toezicht binnen deze domeinen inhoudt. Dit is in 2012 al zichtbaar geworden in het onderzoek naar de kwetsbaarheid van departementen voor spionage en de toegekende toezichtrol bij incidenten beveiliging burgerluchtvaart en bij het brandweeronderwijs.

Online en social media
De rol en toepassing van online en social media in de Nederlandse samenleving groeit nog steeds. De incidenten in Alphen aan den Rijn en Haren hebben het belang van online en social media duidelijk laten zien. Mensen geven op online podia hun mening en zoeken steeds vaker via internet informatie. Het is dan ook belangrijk dat organisaties een up-to-date en overzichtelijke website hebben en dat de informatie toegankelijk is, zo ook de Inspectie VenJ. De Inspectie heeft in 2012 veel energie gestoken in het bouwen van de nieuwe website van de Inspectie, www.ivenj.nl. Deze website is op 1 januari 2013 gelanceerd.
De Inspectie bewaakt tevens de berichtgeving op de online en social media op aspecten die direct of indirect van belang zijn voor de Inspectie of haar toezichtveld. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een applicatie die door de Inspectieraad beschikbaar is gesteld.
In 2013 beziet de Inspectie op welke wijze zij nog meer gebruik kan maken van de online en social media.

[2] Organisatieregeling Ministerie van Veiligheid en Justitie 2011.

Effect van toezicht

De Inspectie heeft de ambitie bij te dragen aan een veilige en rechtvaardige samenleving door toezicht. Het is echter lastig na te gaan in hoeverre de Inspectie daar in slaagt. Het resultaat van de Inspectie ligt niet in de hoeveelheid gerealiseerde onderzoeken en rapporten, maar in daadwerkelijke kwaliteitsverbetering van de taakuitvoering in de praktijk. De Inspectie investeert daarom daar waar het kan in effectmeting van haar toezichtactiviteiten door middel van follow-up onderzoek. Daarin toetst de Inspectie de opvolging van aanbevelingen en de werking van verbetermaatregelen. Binnen het samenwerkingsverband van de Inspectieraad houdt de Inspectie VenJ zich bezig met het vraagstuk op welke additionele wijzen het effect van toezicht gemeten kan worden.

Het toezichtveld, het parlement en het ministerie van VenJ voelen de rol en positie van de Inspectie steeds beter aan. De Inspectie VenJ merkt dat deze partijen in toenemende mate op de hoogte zijn van de rol en functie van de Inspectie en hier hun voordeel mee doen. Bijvoorbeeld door een beroep te doen op de brede kennis en ervaring van de inspecteurs. Aanbevelingen die de Inspectie doet, worden vaak overgenomen en zeker niet *contre coeur.* Dat betekent niet automatisch dat de praktijk meteen verbetert. Maar het inzetten van daadwerkelijke aandacht en bestuurlijke kracht door de verantwoordelijke besturen en organisaties is de eerste, onmisbare stap willen de door de Inspectie voorgestelde verbeteringen in de praktijk effect hebben.
En waar onderzoek van de Inspectie vroeger meer effect op de middellange of lange termijn bereikte, merkt de Inspectie het afgelopen jaar steeds vaker dat onderzoek ook op de korte termijn al tot verbetering leidt, soms al tijdens de uitvoering van een inspectieonderzoek. Na het onderzoek naar het opvragen van klantgegevens van telecom- en internetbedrijven door de politie kon de Inspectie direct verbeteringen in de praktijk waarnemen. En de afgelopen jaren moest de Inspectie constateren dat er op het terrein van het beheer van in beslag genomen vuurwapens en verdovende middelen weinig voortgang werd geboekt[3].
De minister van VenJ heeft vervolgens in debat met de Tweede Kamer verbetering toegezegd. De Inspectie merkt dat het ministerie van VenJ actief op verbetering van het beslag is gaan sturen, onder andere door de oprichting van een Beslag Interventie Team binnen de politie. De Inspectie VenJ rapporteert in 2013 opnieuw over de stand van zaken van het beslag van in beslag genomen vuurwapens en verdovende middelen.
Ook wordt steeds vaker eerder uitgevoerd onderzoek van de Inspectie 'gebruikt' als blauwdruk voor vervolgonderzoek door andere partijen. Zoals het in 2012 gepubliceerde onderzoek naar de veilige publieke taak. De politie heeft hierbij zelf een vervolgonderzoek laten uitvoeren dat gebruikmaakte van de instrumenten en systematiek die de Inspectie hanteerde in haar onderzoek naar dit onderwerp in 2010.

[3] 'Stand van zaken verbetermaatregelen afhandeling in beslag genomen drugs', mei 2011. 'Effectmeting verbeteracties bij het beheer van in beslag en in bewaring genomen vuurwapens en munitie', maart 2012.

1.2 Verantwoording

Aan het begin van elk jaar legt de Inspectie VenJ in een werkprogramma vast welke onderzoeken en activiteiten de Inspectie van plan is om dat jaar uit te voeren. Het gros van deze onderzoeken voert de Inspectie volgens planning uit. In bijlage I is een overzicht van onderzoeken te vinden die in 2012 zijn afgerond. Bijlage II geeft de onderzoeken weer die eind 2012 nog in uitvoering waren.

Incidenten, calamiteiten, actuele vraagstukken of verzoeken van de minister kunnen de voorgenomen planning beïnvloeden. Ook kan voortschrijdend inzicht leiden tot de conclusie dat een inspectieonderzoek op dit moment geen meerwaarde heeft. Dit betreft voor 2012 de volgende onderzoeken:

- Wegens herprioritering is de uitvoering doorgeschoven naar 2013:
  - Cybercrime
  - Tussentijds toezicht Uitvoering voorwaardelijke invrijheidsstelling
  - Tussentijds toezicht Meerpersoonscelgebruik
  - Tussentijds toezicht Voeding ingeslotenen
  - Tussentijds toezicht Forensisch Psychiatrisch Centrum 2landen
  - Tussentijds toezicht Stichting De Ontmoeting
  - Tussentijds toezicht Tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in De Woenselse Poort
- Wegens herprioritering niet uitgevoerd. De Inspectie blijft deze onderwerpen volgen:
  - Effectmeting Hoogwater
  - Effectmeting Ongevallen gevaarlijke stoffen
  - Effectmeting Zicht op Zaken
  - Plaatsing en selectie van gedetineerden
  - Tussentijds toezicht Dienstverlening van Shared Service Centers en het verblijf in een justitiële inrichting.
- Wegens (recente) ontwikkelingen op deze onderwerpen heeft onderzoek op dit moment onvoldoende meerwaarde:
  - Slachtofferhulp
  - Kwaliteit PV's
  - Informatievoorziening en –beveiliging politie
  - Kwaliteit GHOR
  - Van 18- naar 18+ in de strafrechtketen

2

Samenwerking

De Inspectie Veiligheid en Justitie is dé toezichthouder op het domein van veiligheid en justitie. Binnen dit domein heeft de Inspectie VenJ te maken met verschillende andere rijksinspecties en onderzoeksorganisaties die onderzoek verrichten op deelterreinen binnen het veiligheids- en justitiële domein. Zo heeft de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid bijvoorbeeld een toezichttaak ten aanzien van de arbeidstijden van de politie en de brandweer. De Inspectie VenJ werkt op verschillende manieren met deze partijen samen.

2.1 Afstemmen en uitvoeren van onderzoek

Toezicht moet. Maar toezicht moet geen onnodige last geven. Door samen te werken met partners kan het aantal onderzoeken bij ondertoezichtgestelden zo laag mogelijk worden gehouden en daarmee de toezichtlast worden beperkt.
Deze samenwerking begint bij het op elkaar afstemmen van de onderzoekfocus en uitvoering van onderzoeken. De Inspectie VenJ stelt jaarlijks een werkprogramma op waarin zij aangeeft welke onderzoeken de Inspectie van plan is om dat jaar uit te voeren. Dit werkprogramma bespreekt zij niet alleen met de bewindspersonen van het ministerie van VenJ en andere stakeholders, maar ook met andere toezichthouders. Hierdoor is al in een vroeg stadium zicht op eventuele samenloop van onderzoeken en kunnen afspraken worden gemaakt over werkverdeling en samenwerking bij de uitvoering van onderzoeken. De Inspectie heeft in dat kader onder andere afspraken gemaakt met de Algemene Rekenkamer, de Onderzoeksraad voor Veiligheid, de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, de Politieacademie, de Auditdienst Rijk en andere rijksinspecties.

Waar mogelijk en waardevol bundelt de Inspectie VenJ kennis en expertise met andere rijksinspecties bij het uitvoeren van onderzoek. In 2012 heeft de Inspectie bijvoorbeeld samen met Agentschap Telecom onderzoek gedaan naar de storing in het telecommunicatieknooppunt van KNP in de Waalhaven in Rotterdam. Het onderzoek naar de treinbotsing in Amsterdam heeft de Inspectie VenJ in samenwerking met de Inspectie voor de Gezondheidszorg uitgevoerd.
In een enkel geval zet de Inspectie specifieke kennis en expertise in van publieke en private instellingen en bedrijven. Zo heeft bijvoorbeeld de Rijksrecherche een bijdrage geleverd aan het onderzoek naar financieel economische criminaliteit en heeft het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement expertise geleverd bij het onderzoek naar de vergunningverlening bij evenementen.

Op enkele terreinen werkt de Inspectie VenJ *structureel* samen met andere partijen.
Op het gebied van jeugd houdt de Inspectie VenJ al enkele jaren binnen het samenwerkingsverband Samenwerkend Toezicht Jeugd[4] met de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de

[4] Voorheen Integraal Toezicht Jeugdzaken.

Gezondheidszorg, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid toezicht op (lokale) organisaties en voorzieningen voor jongeren. De Inspectie Jeugdzorg coördineert de onderzoeken die binnen dit samenwerkingsverband worden uitgevoerd. Dezelfde Inspecties vormen ook een structureel samenwerkingsverband bij het toezicht op justitiële jeugdinrichtingen. Hierin heeft de Inspectie VenJ de coördinerende rol.

2.2 Coördinatie van onderzoek

De Inspectie VenJ heeft als dé toezichthouder op het domein veiligheid en justitie een coördinerende rol binnen dit brede domein. De Inspectie VenJ fungeert als eerste aanspreekpunt voor zowel andere toezichthouders als ondertoezichtgestelden, bijvoorbeeld wanneer er naar aanleiding van een incident meerdere onderzoeken worden opgestart. Ook houdt de Inspectie VenJ de regie over welke onderzoeken op deze terreinen worden uitgevoerd en biedt de Inspectie een platform voor het uitwisselen van relevante kennis en informatie en het stimuleren van samenwerking.
In het kader van efficiënter en effectiever toezicht heeft de Inspectie VenJ in 2012 afspraken gemaakt met de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid over gecoördineerd optreden bij onderzoeken op de terreinen politie en brandweer. Daarnaast heeft de Inspectie sinds eind 2012 een coördinerende rol bij sterfgevallen in detentie. Alle meldingen van sterfgevallen komen voortaan binnen bij de Inspectie VenJ. Indien de melding van een sterfgeval vanuit de inrichting daartoe aanleiding geeft, vraagt de Inspectie VenJ de Inspectie voor de Gezondheidszorg het sterfgeval te onderzoeken. Deze nieuwe werkwijze wordt medio 2013 ingevoerd.

2.3 Samen ontwikkelen binnen de Inspectieraad

De samenleving moet er op kunnen rekenen dat de inspecteurs van de Inspectie VenJ niet alleen autoriteit hebben op hun vakgebied maar ook vakman zijn in het toezicht houden. En dat de Inspectie VenJ haar eigen organisatie ook zo effectief en efficiënt mogelijk heeft ingericht. Daarnaast is de omgeving van de Inspectie VenJ voortdurend in beweging. Om te kunnen inspelen op de maatschappelijke, politieke, bestuurlijke en beleidsmatige ontwikkelingen moet de Inspectie VenJ zich blijven ontwikkelen en innoveren. Hierbij werkt de Inspectie VenJ nauw samen met de andere rijksinspecties binnen de Inspectieraad. De Inspectieraad is het samenwerkingsverband van alle Inspecteuren-Generaal van de rijksinspecties. Het hoofd van de Inspectie VenJ is lid van het dagelijks bestuur van de Inspectieraad.

De ambities van de Inspectieraad zijn vastgelegd in het Meerjarenprogramma Samenwerkende Rijksinspecties 2011-2014. De ambitie van de Inspectieraad is om met zo min mogelijk toezichtlast zo effectief mogelijk toezicht te houden en daarmee bij te dragen aan een veilige, gezonde en rechtvaardige samenleving. Binnen de Inspectieraad vindt onder andere gezamenlijke kennisontwikkeling plaats, bijvoorbeeld rond vraagstukken over openbaarheid, interventiemogelijkheden en instrumenten daartoe. En op welke manieren het effect van toezicht gemeten kan worden en op welke innovatieve wijze beter onderzoek uitgevoerd kan worden met minder capaciteit. De Inspectie VenJ levert tevens

een bijdrage aan de brede ontwikkeling van strategische communicatie. Vanuit de Inspectieraad worden verschillende opleidingen en trainingen aangeboden waarmee medewerkers van de Inspectie VenJ hun kennis over toezicht en vaardigheden met bijvoorbeeld het houden van interviews kunnen vergroten.

Hiernaast is er aandacht voor samenwerking in de bedrijfsvoering. Alle rijksinspecties sluiten op dit terrein aan op de ontwikkelingen binnen de gehele rijksoverheid, zoals één functiegebouw en één ICT-voorziening voor de ondersteunende processen. Waar de processen echter inspectiespecifiek zijn, zet de Inspectieraad in op gezamenlijke ontwikkeling en bundeling van capaciteit en processen. Zo is vanuit de Inspectieraad bijvoorbeeld een systeem ontwikkeld waarmee inspecties onderling gegevens kunnen uitwisselen en een methode waarmee alle inspecties de tevredenheid van hun toezichtveld kunnen meten. Met behulp van deze methode heeft de Inspectie VenJ in 2012 op verschillende momenten gemeten hoe ondertoezichtstaanden en partners van de Inspectie het toezicht beleven zoals dat door de Inspectie wordt uitgevoerd. De resultaten hiervan komen in 2013 beschikbaar.

3

Rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweer en GHOR

Sinds 2003 houdt de Inspectie VenJ (voorheen de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid) toezicht op de kwaliteit van de rampenbestrijding in Nederland. De Inspectie rapporteert periodiek over de staat van de rampenbestrijding. Als vervolg op de 'Staat van de rampenbestrijding' van april 2010 heeft de Inspectie begin 2012 een tussenrapportage uitgebracht. Deze tussenrapportage geeft op hoofdlijnen de stand van zaken eind 2011 weer van de ontwikkelingen op het terrein van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het landelijke beeld van de voorbereidingen op de rampenbestrijding en crisisbestrijding.
In onderstaand hoofdstuk worden enkele belangwekkende thema's uit de tussenrapportage beschreven, waar van toepassing aangevuld met uitkomsten van thematische onderzoeken uit 2012. Begin 2013 zal de Inspectie VenJ de volgende 'Staat van de rampenbestrijding' publiceren met de laatste stand van zaken van de (voorbereiding op) de rampenbestrijding.

3.1 Toezicht op de rampenbestrijding

Hoeveel er ook wordt geïnvesteerd in preventie, de kans op een grootschalig incident of een ramp is nooit uit te sluiten. In 2012 hebben in Nederland twaalf incidenten op GRIP 3 of GRIP 4-niveau plaatsgevonden. Dit zijn incidenten waarbij niet alleen de directe omgeving wordt beïnvloed, maar waarbij ook gevolgen kunnen optreden voor een groter gebied (zoals andere delen van een gemeente of zelfs andere gemeenten of provincies). Onderstaand figuur geeft een overzicht deze incidenten.

Datum	GRIP-niveau	Regio	Gemeente	Beschrijving van het incident
1 januari	3	Kennemerland	Velsen	Brand buurtcentrum
5 januari	4	Groningen	regio	Hoogwater
6 januari	4	Fryslân	regio	Hoogwater
16 maart	3	Brabant Zuid Oost	Eindhoven	Crashcall 3
1 april	3	Fryslân	Leeuwarden	Bommelding (zeemijn)
11 juni	4	Twente	Losser	Brand in kern de Lutte
8 juli	3	Gooi- en Vechtstreek	Hilversum	Gaslek
18 juli	3	Brabant Zuid Oost	Waalre	Brand Gemeentehuis
7 augustus	3	Zeeland	Schouwen-Duiveland	Waterkwaliteit Kreek
26 augustus	3	Limburg Zuid	Onderbanken (Schinveld)	Brand in voormalig klooster
29 augustus	3	Kennemerland	Haarlemmermeer	Mogelijke gijzeling vliegtuig op Schiphol
21 september	3	Groningen	Haren	ProjectX-rellen

Overzicht van incidenten op GRIP 3 en GRIP 4-niveau in Nederland in 2012.

Om een beeld te krijgen van de operationele prestaties van veiligheidsregio's, maakt de Inspectie VenJ gebruik van de gevalideerde evaluaties die de veiligheidsregio's van de incidentbestrijding van de GRIP 3 en GRIP 4 incidenten opstellen. De Inspectie maakt tevens gebruik van de eveneens gevalideerde evaluatierapporten van de systeemoefeningen die de veiligheidsregio's met de inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's verplicht zijn jaarlijks te organiseren[5]. Hiermee speelt de Inspectie in op het gegeven dat het lerend effect van zelfevaluaties groter is dan rapportages van derden. Bovendien wordt hiermee ook de toezichtlast teruggebracht. De Inspectie hanteert een eigen systeem van validatie om de betrouwbaarheid van evaluaties van de regio's te kunnen vaststellen, voordat de inhoud wordt overgenomen.
De Inspectie moet helaas constateren dat slechts een kleine minderheid van de veiligheidsregio's zich houdt aan de verplichting om jaarlijks een systeemoefening te organiseren. De meeste veiligheidsregio's hebben tussen 2010 en 2012 slechts één systeemoefening uitgevoerd. En aantal veiligheidsregio's heeft geen enkele systeemoefening gehouden.

Om een volledig beeld te krijgen van de voorbereiding op de rampenbestrijding onderzoekt de Inspectie ook de inspanningen die veiligheidsregio's leveren om de eigen risico's

[5] Besluit veiligheidsregio's artikel 2.5.1.

inzichtelijk te maken, te beschrijven en zich daar vervolgens op voor te bereiden door hun mensen (multidisciplinair) te oefenen. De Inspectie betrekt hierin tevens de afspraken die, al dan niet, zijn gemaakt ter voorbereiding op bovenregionale of internationale incidenten en met 'vitale crisispartners'. De Inspectie spiegelt dit aan het daadwerkelijk presteren bij incidenten of oefeningen.

De Inspectie VenJ heeft jarenlange ervaring met het organiseren en evalueren van oefeningen en het evalueren van incidenten. Die ervaring deelt de Inspectie met de veiligheidsregio's, onder ander om te zorgen dat de rapportages en verslagen leereffecten voor de veiligheidsregio's opleveren en voldoende betrouwbare informatie voor de Inspectie. De Inspectie heeft onder meer een zelfevaluatie-instrument ter beschikking gesteld, waarmee regio's zelf oefeningen en incidenten kunnen organiseren en waarmee de Inspectie de uitkomsten relatief eenvoudig kan valideren. Gebruik van het zelfevaluatie-instrument zorgt voor een eenduidige en volledige wijze van evalueren, waardoor regio's ook makkelijker van elkaars oefeningen en incidenten kunnen leren.
De Inspectie merkt een toename van het aantal evaluaties van de veiligheidsregio's. De manier van evalueren, en de kwaliteit van de evaluaties, is nog wel sterk wisselend. Wanneer regio's specifiek willen toetsen of ze aan de eisen van de Wet veiligheidsregio's voldoen, wordt hiervoor alleen het zelfevaluatie-instrument van de Inspectie VenJ ingezet.

3.2 Regionale planvorming

De Inspectie VenJ heeft in 2012 vastgesteld dat de regionale planvorming sinds 2010 een sterke groei heeft doorgemaakt. Eind 2011 was in bijna alle veiligheidsregio's het proces van de totstandkoming van een risicoprofiel, beleidsplan en crisisplan nagenoeg afgerond. Bij de veiligheidsregio's waarin de plannen nog niet bestuurlijk waren vastgesteld, was men in de afrondende fase van gemeentelijke consultatie.
De aanwezigheid van de plannen zegt echter nog niets over de kwaliteit van de inhoud van deze plannen. Dit laat bijvoorbeeld het inspectieonderzoek uit 2012 naar de toepassing van artikel 31 van de Wet veiligheidsregio's[6] zien. De Inspectie stelde vast dat alle regio's over een regionaal risicoprofiel beschikken. Een risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van aanwezige risico's in de regio, inclusief relevante risico's uit de aangrenzende gebieden. De aanwezigheid van risicoprofielen kan de indruk wekken dat het met de risicobeheersing bij 'artikel 31 bedrijven' op orde is. Er bleek echter dat van een groot aantal bedrijven nog moest worden beoordeeld of het bedrijf over een bedrijfsbrandweerorganisatie moest beschikken. Daarmee is dus niet bekend hoe groot het risico van deze bedrijven is en zijn de mogelijke risico's van deze bedrijven ook niet bij het opstellen van het risicoprofiel betrokken. In de 'Staat van de Rampenbestrijding' die de Inspectie in 2013 publiceert, wordt onder andere gerapporteerd over kwaliteitsaspecten van de planvorming binnen de veiligheidsregio's.

[6] Artikel 31 bepaalt of een bedrijf over een aangewezen bedrijfsbrandweerorganisatie moet beschikken.

3.3 Alarmering en opkomsttijden

Wanneer er een ramp of crisis plaatsvindt, moet de rampenbestrijdingsorganisatie zo snel mogelijk worden gealarmeerd en moeten de juiste functionarissen tijdig op de juiste plek zijn. Het Besluit veiligheidsregio's stelt normen voor de tijd waarbinnen de verschillende onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie, zoals het regionaal beleidsteam, met hun werkzaamheden moeten beginnen. In 2012 heeft de Inspectie geconcludeerd dat de opkomsttijd van gealarmeerde sleutelfunctionarissen nog steeds een aandachtspunt is. Een groot aantal veiligheidsregio's voldoet nog steeds niet aan de voorgeschreven normen. Een belangrijke oorzaak is dat sleutelfunctionarissen niet altijd direct worden gealarmeerd wanneer de rampenbestrijdingsorganisatie wordt opgeschaald.

De opkomsttijden zijn niet alleen een knelpunt in de rampenbestrijdingsorganisatie. In 2012 heeft de Inspectie VenJ ook onderzoek gedaan naar de opkomsttijden van de brandweer. Dit onderzoek richtte zich specifiek op de brandmeldingen met een spoedeisend karakter. De Inspectie constateerde dat de brandweerkorpsen gemiddeld in 67% van het aantal uitrukken voldoen aan de tijdnormen uit het Besluit veiligheidsregio's[7]. De percentages verschillen hierbij sterk per regio en lopen uiteen van 40% tot 86%. De uitkomsten van het onderzoek naar de opkomsttijden van de brandweer moeten overigens wel worden bezien in de context van de gehele kwaliteit van brandweerzorg, waar naast het reageren op en blussen van branden ook een grote rol is weggelegd voor het voorkomen van branden.

3.4 Beschikken over juiste informatie

Zonder goede en volledige informatie is het praktisch onmogelijk om een ramp of crisis adequaat te bestrijden. De Inspectie heeft de afgelopen jaren regelmatig gewezen op het belang van goed informatiemanagement en de noodzakelijke verbeteringen op dit punt. In de Tussenrapportage uit 2012 heeft de Inspectie vastgesteld dat inmiddels nagenoeg alle veiligheidsregio's gebruik maken van een vorm van netcentrisch werken[8]. Desondanks blijft Informatiemanagement complex en kwetsbaar. Dit bleek bijvoorbeeld uit de zelfevaluatie van het incident met hoogwater in januari 2012.

Bij een ramp waarbij slachtoffers vallen, is het belangrijk dat er een gemeenschappelijk beeld is van het aantal slachtoffers, de ernst van hun verwondingen en waar zij zich bevinden. De Inspectie heeft in eerdere onderzoeken knelpunten in de slachtofferregistratie geconstateerd en daarover aanbevelingen gedaan. Ook in 2012 heeft de Inspectie weer moeten concluderen dat de slachtofferregistratie verbeterd kan en moet worden. Na de treinbotsing in Amsterdam in april 2012 heeft de Inspectie VenJ samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg onderzocht hoe onder andere de voorbereiding en uitvoering van de slachtofferregistratie tijdens dit incident is verlopen. Een van de conclusies uit dit onderzoek was dat slachtoffergegevens niet eenduidig waren vastgelegd en dat de meldka-

[7] Besluit veiligheidsregio's, artikel 3.2.1.

[8] Hierbij wordt gebruik gemaakt van een gemeenschappelijke informatieomgeving voor alle onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijdingsorganisatie. Informatie gaat hierdoor niet langer trapsgewijs van het ene onderdeel naar het andere maar is gelijktijdig beschikbaar voor alle onderdelen.

mer ambulancezorg niet altijd zicht had op de spreiding van gewonden over de ziekenhuizen. De Inspectie voert momenteel een onderzoek uit dat zich richt op de stand van zaken van en de voorbereiding op de processen van slachtofferregistratie, gewondenspreiding en bijstand in de veiligheidsregio's.

3.5 Aandacht voor rijkscrisisstructuur

Rampen en crises vinden ook op nationaal niveau plaats. Zoals het uitbreken van een grieppandemie of de hack bij DigiNotar waardoor de betrouwbaarheid van (overheids) websites niet meer gegarandeerd kon worden. In geval van een nationale crisis, treedt de rijkscrisisstructuur in werking. De afgelopen jaren is er veel aandacht voor het functioneren van de regionale crisisorganisaties. De Inspectie merkt in navolging hierop ook een toenemende de aandacht voor de kwaliteit van het functioneren van de rijkscrisisstructuur. In 2012 heeft de Inspectie het Toezichtkader Rijkscrisisstructuur gepubliceerd. Dit toetsingskader biedt kaders waarmee het functioneren van de crisisbeheersing op landelijk niveau tijdens een crisis zo concreet en samenhangend mogelijk beoordeeld kan worden. De Inspectie VenJ gebruikt dit toezichtkader bij het evalueren van nationale crises, zoals in 2012 bij de evaluatie van de rijkscrisisstructuur tijdens de DigiNotar-crisis. Het toezichtkader kan daarnaast gebruikt worden voor zelfevaluatie bij oefeningen en incidenten die niet door de Inspectie VenJ worden onderzocht. Zo wordt het toezichtkader ook breder toegepast binnen de rijksoverheid, zoals door de Auditdienst Rijk.

4

Lokale veiligheid

Maatregelen om bijvoorbeeld drugsproblematiek, jeugdoverlast, woninginbraak en geweld tegen te gaan, worden doorgaans op lokaal niveau genomen. De burgemeesters zijn verantwoordelijk voor de lokale openbare orde en veiligheid en de leefbaarheid; het Openbaar Ministerie neemt daarbij de strafrechtelijke invalshoek voor haar rekening. De minister stelt – met wet- en regelgeving - instrumenten beschikbaar om de burgemeester en het Openbaar Ministerie daarbij te ondersteunen. De Inspectie VenJ onderzoekt hoe dit beleid en deze regels in de praktijk werken en hoe de gemeenten deze toepassen.

4.1 Kennis en capaciteit

Hoe vaak en hoe goed gemeenten beleid en regels toepassen, hangt deels samen met de kennis die gemeenten hebben over (de toepassing van) de wet- en regelgeving en de capaciteit van gemeenten om deze wet- en regelgeving in te zetten. Medewerkers moeten over voldoende opleiding, tijd en ervaring beschikken om deze taken goed uit te voeren. In 2012 heeft de Inspectie VenJ samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg een rapport gepubliceerd over het onderzoek naar de kwaliteit van het proces van vergunningverlening voor publieksevenementen. Hierin kwam onder andere naar voren dat de grootte van de gemeente van invloed was op de taakuitvoering. Hoe groter de gemeente, hoe beter de taakuitvoering. Mogelijke oorzaak hiervan was de beperktere beschikbare kennis en capaciteit bij kleine(re) gemeenten.
Ook in het onderzoek uit 2011 naar de toepassing van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen openbaar bestuur (Wet Bibob)[9] kwam de Inspectie VenJ al tot de conclusie dat het kennisniveau en de omvang van enkele gemeenten voor knelpunten in de toepassing van de wet konden zorgen. De Inspectie concludeerde dat gemeenten onvoldoende op de hoogte waren van de wijze waarop de wet ingezet kan worden en dat gemeenten er kennelijk moeite mee hebben om structureel capaciteit vrij te maken voor Bibob. Deze problemen doen zich vooral, maar niet uitsluitend, voor bij kleine gemeenten.
De achterstand qua kennis van kleinere gemeenten bij de toepassing van bepaalde wet- en regelgeving, heeft mogelijk te maken met het gegeven dat de bedoelde problematieken zich in deze gemeenten ook minder vaak voordoen, zodat toepassing van de wet- en regelgeving minder vaak nodig is. Zo is bijvoorbeeld het aantal inrichtingen in de sectoren die onder de Wet Bibob vallen er (zeer) beperkt. Een extra drempel voor toepassing van wet- en regelgeving is in sommige gevallen het gegeven dat deze aanpak zeer arbeidsintensief is (zoals de Inspectie VenJ heeft geconcludeerd ten aanzien van de Wet Bibob en de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast). De vraag is dan of het redelijk is om van deze gemeenten te verwachten dat zij deze wet succesvol zelfstandig uitvoeren.

[9] Deze wet heeft tot doel te voorkomen dat de overheid, door het verlenen van vergunningen, het verstrekken van subsidies of het gunnen van overheidsopdrachten, onbedoeld criminele activiteiten faciliteert.

4.2 Samenwerking en informatie-uitwisseling

Samenwerking met andere gemeenten en/of andere partners kan de knelpunten, die samenhangen met de grootte van een gemeente, ondervangen. Maar sowieso geldt voor alle gemeenten dat een goede samenwerking met partners en andere gemeenten van groot belang is. Dat begint al bij het hanteren van dezelfde definities. Uit het onderzoek naar de kwaliteit van het proces van vergunningverlening voor publieksevenementen bleek dat gemeenten en hulpverleningsdiensten in de praktijk verschillende definities van publieksevenement hanteren. Hierdoor kan het voorkomen dat voor eenzelfde soort evenement in de ene gemeente wel een vergunning nodig is en in de andere gemeente niet, omdat de risico-inschatting verschilt. Ook bemoeilijkt het hanteren van verschillende definities de communicatie tussen gemeenten en hulpverleningsdiensten over het al dan niet uitvoeren van een risicoanalyse en te nemen voorzorgsmaatregelen.

Het uitwisselen van informatie met partners is bij de toepassing van wetten en regels ook noodzakelijk. De Inspectie constateert dat dit nog regelmatig een knelpunt is, zoals in het onderzoek naar de toepassing van de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast. Partijen kunnen of willen vanuit hun natuurlijke rol en positie niet even gemakkelijk informatie delen. De politie en het Openbaar Ministerie weten bijvoorbeeld niet welke informatie zij mogen delen met gemeenten en zijn daarom terughoudend.

4.3 Vergunningen en handhaving

De rol van een gemeente stopt niet wanneer een vergunning is verleend. Met een vergunning geeft de gemeente officieel toestemming om bijvoorbeeld een evenement te organiseren. Hier zijn ook voorwaarden aan verbonden, onder andere om de veiligheid en gezondheid van burgers bij het evenement te beschermen. Maar het stellen van voorwaarden heeft alleen zin als gemeenten ook (laten) controleren of de organisator zich aan de voorwaarden houdt en als zij sancties verbinden aan het niet-naleven ervan. In het onderzoek naar het proces van vergunningverlening voor publieksevenementen heeft de Inspectie geconcludeerd dat gemeenten in de praktijk lang niet altijd toezicht houden. Bovendien wordt vaak niet gehandhaafd indien blijkt dat niet aan de voorwaarden wordt voldaan. Hiervoor zijn verschillende oorzaken te geven, zoals beperkte capaciteit of het prevaleren van het economisch belang boven de handhavingsnoodzaak.
De Inspectie meent dat gemeenten op het gebied van controles gericht op de naleving en handhaving, een verbeterslag kunnen maken.

5

Politie

Een belangrijk thema in 2012 voor de Inspectie VenJ was de transitie van de regionale politiekorpsen naar een nationale politie. De Eerste Kamer heeft op 10 juli 2012 de Politiewet 2012 aangenomen. Deze wet is op 1 januari 2013 van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn de 26 voormalige politiekorpsen samengevoegd tot één nationale politie. De vorming van de nationale politie, onder beheer van de Minister van Veiligheid en Justitie, moet leiden tot een effectievere en efficiëntere politieorganisatie.
De politie functioneert natuurlijk niet van de ene op de andere dag als één korps. In 2012 heeft de politie veel energie gestoken in de voorbereiding op het vormen van een nationaal korps. Deze transitie is een proces van meerdere jaren en zal naar verwachting duren tot 2017.

5.1 Toezicht op nationale politie

Het toezicht op de taakuitvoering, de kwaliteitszorg en de kwaliteit van de politieopleidingen en de examinering is ook in de Politiewet 2012 belegd bij de Inspectie Veiligheid en Justitie. De Inspectie heeft in 2012 een methodiek opgezet voor het toezicht op de politie tijdens de transitiefase. Via deze methodiek zal de Inspectie vanaf 2013, aanvullend aan thematische en incidentonderzoeken, toezicht houden op de nationale politie. Focus van deze methodiek is tweeledig. Allereerst zal de Inspectie toezicht blijven houden op belangrijke onderdelen van de taakuitvoering door de politie. Tijdens de 'verbouwing' moet de politie haar taak immers goed blijven vervullen. Hiernaast zal de Inspectie van een aantal doelen die met de transitie naar nationale politie worden beoogd[10], toetsen of deze daadwerkelijk in de praktijk zijn gerealiseerd. De vraag hierachter is of met de transitie naar één nationaal korps de politie ook verbetert en niet alleen maar verandert.
Daarnaast blijft de Inspectie aandacht houden voor de betrouwbaarheid van politiegegevens en -registraties. In het Jaarbericht 2011 heeft de Inspectie hier ook aandacht voor gevraagd. De Inspectie is in 2012 gestart met een onderzoek naar dit onderwerp. De Inspectie geeft in dit onderzoek aan welke politiegegevens betrouwbaar zijn en welke niet. Hiermee kan de nationale politie op korte termijn meer eenduidigheid in registraties realiseren.

5.2 Samenwerking politie met partners

Om resultaten te bereiken en de veiligheid te bevorderen, is steeds vaker een gezamenlijke inspanning van een keten van verschillende organisaties nodig. De politie is op veel verschillende terreinen actief als samenwerkingspartner. In structurele samenwerkingsverbanden binnen de gangbare ketens met het Openbaar Ministerie of binnen Veiligheidshuizen. Of ad-hoc wanneer de situatie daarom vraagt.

[10] Zoals beschreven in het 'Realisatieplan Nationale Politie', Kamerstukken II, 2012-2013, 29628, nr. 346.

De Inspectie VenJ heeft eerder gemeld dat binnen ketensamenwerkingen waar de politie onderdeel van uitmaakt door de verschillende organisaties nog regelmatig wordt vastgehouden aan eigen werkwijzen en (informatie)systemen die niet goed op elkaar aansluiten[11]. Ook in inspectieonderzoek uit 2012 komt dit weer terug, zoals in het onderzoek naar financieel economische criminaliteit. De Inspectie heeft in dit onderzoek vastgesteld dat de politie en haar (keten)partners geen duidelijke afspraken hebben gemaakt over hoe resultaten geregistreerd moeten worden. Hierdoor zijn bijvoorbeeld resultaten in sommige gevallen (drie)dubbel meegeteld.
De Inspectie meldde in het Jaarbericht 2010 ook dat de overkoepelende regie bij een ketenaanpak nog wel eens ontbreekt. Dit is nog steeds merkbaar. Zo constateert de Inspectie onder andere dat de samenwerking in de jeugdzorg moeizaam is omdat er geen 'natuurlijke' probleemeigenaar of regisseur is. Er is echter ook verbetering zichtbaar, zoals bij de afhandeling van vuurwapens en munitie. In het onderzoek in 2012 hiernaar heeft de Inspectie geconstateerd dat het Openbaar Ministerie de verantwoordelijkheid heeft genomen voor zowel de strafrechtelijke als de bestuurlijke wapens die door de politie worden bewaard en vernietigd.

5.3 Eenduidige werkwijze binnen de politie

De manier waarop de politie haar taken uitvoert is veelal vastgelegd in procedures en processen. Doel hiervan is onder andere dat de politie zo in gelijke situaties vergelijkbaar handelt. Burgers mogen immers verwachten dat zij overal dezelfde dienstverlening en behandeling ontvangen, ongeacht of ze in Limburg of in Amsterdam wonen.
De politie moet natuurlijk de ruimte hebben om haar inzet aan te laten sluiten bij de lokale situatie. De Inspectie constateert echter dat de politie in bepaalde situaties nog steeds een eigen, afwijkende werkwijze hanteert terwijl dit niet te verklaren is door verschillen in de lokale situatie. Een voorbeeld hiervan is het doen van aangifte. In 2012 heeft de Inspectie onderzoek gedaan naar de aansluiting van de opzet en uitvoering van het aangifteproces van de politie op de behoeften, verwachtingen en ervaringen van de burger. De Inspectie moest concluderen dat er nog steeds veel diversiteit *tussen* korpsen bestaat in de opzet en uitvoering van het aangifteproces, maar ook *binnen* korpsen. De bij het onderzoek betrokken burgers oordelen hierdoor overwegend negatief over het aangifteproces.
Een ander voorbeeld is het inspectieonderzoek naar de inzet van arrestatieteams (AT's) en andere aanhoudingsteams (aangeduid met het containerbegrip VAG's, Vaardigheden aanhouden in groepsverband). Aanleiding voor dit onderzoek waren signalen dat het onduidelijk was wanneer een AT en wanneer een VAG zou moeten worden ingezet. De criteria zijn duidelijk: AT's in levensbedreigende situaties en VAG's bij geplande aanhoudingen van 'lastige klanten'. Maar in de praktijk hanteren politiekorpsen verschillende regels en procedures voor de inzet van de VAG's, zoals wie er over de inzet beslist en welke middelen de VAG's tot hun beschikking hebben. Als er een VAG-Nederland zou bestaan, dan was het een lappendeken.

[11] 'Jaarbericht 2010 Inspectie Openbare Orde en Veiligheid', Kamerstukken II, 2010-2011, 325000-VI, nr. 100.

De komst van een nationale politie kan een oplossing vormen voor de onnodige diversiteit in werkwijzen bij de politie. Hierbij moet wel de spanning tussen enerzijds het uniformeren en standaardiseren van werkwijzen en anderzijds de professionele ruimte voor agenten in het achterhoofd worden gehouden. De Inspectie zal de komende jaren met interesse volgen hoe de politie met deze spanning zal omgaan.

5.4 Borging van gemaakte afspraken en werkwijzen

Een van de oorzaken voor onnodige verschillen in werkwijzen ziet de Inspectie in het ontbreken van borging van gemaakte afspraken en werkwijzen. Om te komen tot een uniforme werkwijze is opstellen van protocollen en procedures de eerste stap. Maar om daadwerkelijk resultaten te kunnen verwachten, moet ook volgens de protocollen en procedures worden gewerkt. In 2012 heeft de Inspectie VenJ gerapporteerd over de voortgang van de verbetermaatregelen bij de afhandeling van vuurwapens en munitie bij de politie. De Inspectie constateerde dat er inmiddels een uniform landelijk protocol voor de afhandeling van (strafrechtelijke) vuurwapens en munitie was opgesteld. Daarnaast had het Openbaar Ministerie de verantwoordelijkheid genomen voor zowel de strafrechtelijke als de bestuurlijke wapens die door de politie worden bewaard en vernietigd. Deze verantwoordelijkheid had het Openbaar Ministerie neergelegd in een richtlijn. De Inspectie concludeerde echter ook dat voor wat betreft de bestuurlijke vuurwapens bijna de helft van de korpsen de richtlijn van het OM naast zich neer legt. Concrete misstanden deden zich nog steeds voor.

Een enkele keer is de oorzaak – en de oplossing – voor verschillen in werkwijze betrekkelijk simpel. Zoals de Inspectie constateerde in het onderzoek naar het opvragen van klantgegevens van telecom- en internetbedrijven door de politie. Aanleiding voor dit onderzoek was het signaal dat de regels voor het aanvragen van IP-adressen niet worden nagekomen door de korpsen. En het gaat om betrekkelijk eenvoudige regels. Het inspectieonderzoek wees uit dat de aanvragen inderdaad niet aan de eisen voldeden. Probleem was echter dat de korpsen de regels niet kenden omdat deze regels van het Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie 'geheim' (geclassificeerd) zijn en dus ook voor de politie niet openbaar of toegankelijk. Iedere regio maakte daarom zijn eigen regels. De Inspectie concludeerde in dit geval dat de korpsen in deze situatie niet kwalijk te nemen is dat ze de procedures niet volgden. Om volgens de procedures te kunnen werken, moeten de procedures immers op z'n minst bekend zijn.

6

Sanctietoepassing

In Nederland spelen verschillende organisaties een rol in de uitvoering van opgelegde straffen, zoals gevangenissen, tbs-klinieken, jeugdinrichtingen en reclasseringsinstellingen. De Inspectie VenJ houdt toezicht op dit deel van de justitieketen, de sanctietoepassing. Vrijwel alle inrichtingen in het gevangeniswezen zijn de afgelopen jaren onderwerp geweest van een doorlichting. Verder is in 2012 gestart met een nieuwe ronde van doorlichtingen bij reclasseringsorganisaties en zijn twee jeugdinrichtingen doorgelicht. Uit het toezicht dat de Inspectie op deze organisaties heeft gehouden, brengt de Inspectie hieronder enkele rode draden onder de aandacht.

6.1 Ziekteverzuim en fysieke weerbaarheid personeel

In het verleden heeft de Inspectie regelmatig aandacht gevraagd voor het hoge ziekteverzuim onder het executieve personeel van inrichtingen van het gevangeniswezen en justitiële jeugdinrichtingen. Het hoge ziekteverzuim leidde er vaak toe dat activiteiten werden geschrapt, waardoor ingeslotenen langer achter de deur zaten. Ook moest de Inspectie bij herhaling constateren dat deelname van het personeel aan de verplichte trainingen 'praktisch penitentiair optreden' en 'fysieke weerbaarheid' onder de maat was. Oorzaken hiervan waren het eerder genoemde ziekteverzuim bij het personeel, personeel dat niet wilde of kon en het gebrek aan sturing door de leiding.
De Inspectie VenJ constateert dat er met de komst van OPI/Makki[12], maar zeker ook met de introductie van het project Modernisering Gevangeniswezen, binnen het gevangeniswezen sprake is van een behoorlijke verbetering. Niet alleen is er op vaste momenten tijd ingepland voor het onderhouden van de fysieke fitheid en weerbaarheid van het personeel en wordt er beter toezicht gehouden op deelname aan trainingen. Wat nog belangrijker is: het personeel onderkent beter dat deelname belangrijk is in verband met de eigen veiligheid en die van collega's. De Inspectie ziet ook bij de aanpak van het ziekteverzuim binnen deze sector verbeteringen. Het gemiddelde ziekteverzuim komt echter wel nog steeds boven de norm uit. Het blijft daarom noodzakelijk hieraan aandacht te blijven besteden.
De hierboven beschreven verbeteringen bij het gevangeniswezen ziet de Inspectie nog niet terug binnen justitiële jeugdinrichtingen. De Inspectie zal daar in de toekomst dan ook zeker extra aandacht voor hebben.

6.2 Activiteitenprogramma's in penitentiaire inrichtingen

In 2011 concludeerde de Inspectie dat in nagenoeg alle penitentiaire inrichtingen de personele inzet is geoptimaliseerd. Hierdoor worden inrichtingsmedewerkers voortaan veel dynamischer ingezet. Kort gezegd houdt dit in dat zij niet meer op een vaste post verblijven,

[12] Dit staat voor 'Optimalisering PersoneelsInzet/Model ter Analyse van de Kwantiteiten en Kwaliteiten van Inzet'.

maar de gedetineerden volgen naar hun activiteiten. De Inspectie constateerde in 2011 nog veel weerstand tegen deze wijze van planning.
Op basis van de onderzoeken in 2012 stelt de Inspectie vast dat deze nieuwe werkwijze in veel inrichtingen inmiddels door de betrokken medewerkers is geaccepteerd en geïnternaliseerd. Men ervaart nu duidelijk de voordelen. Er is bijvoorbeeld meer ruimte voor werkoverleg en personeelssport en deze activiteiten vinden vrijwel altijd doorgang.
Aan de andere kant constateert de Inspectie dat deze werkwijze wel tot gevolg heeft dat er minder aandacht is voor gedetineerden die, om welke reden dan ook, tijdens activiteiten achterblijven op de afdeling. Zij verblijven met name in huizen van bewaring dan erg lang op cel omdat er niet altijd voldoende medewerkers beschikbaar zijn om hen te begeleiden. Ook als activiteiten geen doorgang vinden en daarvoor geen compensatie wordt geboden, komt het zowel in gevangenissen als in huizen van bewaring voor dat gedetineerden erg lang op cel of op de afdeling verblijven. Bijvoorbeeld als de arbeid uitvalt of ingeroosterde terugkeeractiviteiten niet doorgaan. Sommige penitentiaire inrichtingen lossen dit creatief op en bieden 'tussen de bedrijven door' gelegenheid om te douchen of bellen, waardoor de lange tijd op de cel of de afdeling wordt doorbroken.

6.3 Samenhang bij voorbereiding re-integratie

Wanneer gedetineerden hun straf hebben uitgezeten, moet worden voorkomen dat dat zij na hun vrijlating weer terugvallen in crimineel gedrag. Daarom is een goede voorbereiding op terugkeer in de samenleving noodzakelijk. Dat is in het belang van de samenleving, maar uiteraard ook in het belang van de ex-gedetineerden zelf.

De Inspectie VenJ heeft bij inspectiebezoeken aan inrichtingen binnen het gevangeniswezen vastgesteld dat langs verschillende denklijnen wordt gewerkt aan het verbeteren van het toekomstperspectief van gedetineerden en van hun psychische gezondheid.
Allereerst wordt onder de vlag van Binnen Beginnen voortgeborduurd op het programma Terugdringing Recidive met een relatief zwaar diagnostisch instrument[13]. Deze aanpak bestaat uit evidence based erkende[14], groepsgewijze gedragsinterventies die gericht zijn op factoren die de kans op crimineel gedrag vergroten en beperkt zich tot langer gestraften met een hoog risicoprofiel.
Een andere denklijn borduurt onder de vlag van Modernisering Gevangeniswezen voort op Aansluiting Nazorg met een basale screening op een beperkt aantal leefgebieden. Deze aanpak bestaat uit regimeactiviteiten gericht op praktische vaardigheden en beoogt alle gedetineerden te bereiken.
Hiernaast bestaat ook een systeem van indicatiestelling door medewerkers van het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en psychologie. Hierbij kunnen gedetineerden overgeplaatst worden naar bijvoorbeeld een GGZ-instelling of intern een behandeling krijgen door een psycholoog van een GGZ-instelling. De binnen de GGZ gangbare

[13] Risico Indicatie Schalen (RISc).
[14] Dit betekent dat het effect van deze interventies wetenschappelijk is vastgesteld en dat deze interventies zijn erkend door de Erkenningscommissie.

behandelingen hebben vaak een afwijkende grondslag en aanpak dan de aanpakken die hierboven zijn beschreven.

Op het eerste gezicht zouden de verschillende aanpakken naast elkaar kunnen bestaan, maar dat camoufleert de onderliggende verschillen en uiteenlopende zienswijzen. Bovendien zijn er bij de verschillende aanpakken telkens andere functionarissen en overleggremia betrokken, vaak zonder dat overkoepelend wordt afgestemd en de keuze tussen verschillende behandelaanpakken voor gedetineerden worden besproken. Het verdient grondige doordenking hoe de verschillende benaderingen zich tot elkaar zouden moeten verhouden en elkaar op een vruchtbare manier zouden kunnen aanvullen.

6.4 Uitgangsposities in de Forensische zorg

De uitgevoerde onderzoeken in het forensische veld laten zien dat deze organisaties in de praktijk voortdurend zoeken naar een balans tussen enerzijds de beveiliging en de daaraan gestelde eisen en anderzijds de belangen van de individuele patiënten in het kader van hun behandeling.
De Inspectie constateert dat de organisaties bij het zoeken naar die balans regelmatig kiezen voor andere uitgangsposities. Sommige organisaties richten zich voornamelijk op de, met de patiënt gemaakte, individuele behandelafspraken. Dat gaat soms ten koste van meer standaard uitgevoerde controles, bijvoorbeeld in het kader van drugsbestrijding of toegangscontrole. Andere organisaties kiezen voor een integrale aanpak waarbij de individuele behandelafspraken en de op beveiliging gerichte maatregelen gelijke tred houden. De Inspectie spreekt een duidelijke voorkeur uit voor de integrale aanpak, aangezien dan alle in het geding zijnde belangen (zowel de veiligheid van betrokkene, van medepatiënten én van de maatschappij) voldoende worden gewaarborgd.

7

Onderwijs

Goed onderwijs is belangrijk. De competenties en ervaring die bijvoorbeeld een agent of brandweerman opdoen tijdens opleidingen en trainingen is bepalend voor de kwaliteit van de uitvoering van zijn taken in de praktijk.

7.1 Toezicht op het politieonderwijs

De Inspectie VenJ heeft de wettelijke taak toezicht te houden op de kwaliteit van het politieonderwijs en de examinering bij de Politieacademie. De Inspectie hanteert hierbij het Toezichtkader kwaliteitsonderzoeken politieonderwijs[15]. Hierin staan de kwaliteitsaspecten beschreven waar de Inspectie bij het beoordelen van het politieonderwijs specifiek op let. In 2012 is de Inspectie VenJ gestart met een evaluatie en doorontwikkeling van het toezichtkader. Op basis hiervan zal de Inspectie in 2013 haar werkwijze aanpassen.

Eens in de vier jaar publiceert de Inspectie een integraal beeld van de staat van het Nederlandse politieonderwijs. In 2012 heeft de Inspectie VenJ de 'Staat van het Nederlandse politieonderwijs 2011' uitgebracht. Hierin geeft de Inspectie aan de hand van de kwaliteitsaspecten uit het Toezichtkader kwaliteitsonderzoeken politieonderwijs een beeld van en een oordeel over de kwaliteit en de ontwikkelingen van het politieonderwijs. Hierbij richt de Inspectie zich op zowel het initiële onderwijs van de niveaus 2, 3 en 4[16] als op het postinitiële onderwijs.

Kwaliteit van het politieonderwijs

In de 'Staat van het Nederlandse politieonderwijs 2011' beoordeelt de Inspectie de kwaliteit van het initiële en het postinitiële onderwijs alles bijeen genomen van voldoende kwaliteit. Op een aantal aspecten is het politieonderwijs in orde. Het politieonderwijs is op papier uitgewerkt in een onderwijsprogramma met leeropdrachten en proeven van bekwaamheid. De Inspectie constateert dat dit programma een sluitend geheel vormt dat is afgestemd op de competentiegerichte eindtermen en waarmee kan worden opgeleid tot politiefunctionarissen van de beoogde kwaliteit. Ook verloopt de selectieprocedure zorgvuldig en onafhankelijk, behandelt de Politieacademie aanvragen voor eerder verworven competenties binnen de afgesproken termijn en ontvangen studenten voldoende informatie over de opleiding. Verder is het kwaliteitsaspect omgang en veiligheid in orde. Op alle scholen is er een vertrouwenspersoon en vinden studenten de leeromgeving veilig.

[15] Staatscourant 990, d.d. 22 januari 2009.

[16] Dit zijn de opleidingen voor assistent politiemedewerker (niveau 2), politiemedewerker (niveau 3) en allround politiemedewerker (niveau 4).

Verschil tussen beleidsvorming en beleidsuitvoering

De Inspectie heeft echter ook moeten constateren dat de Politieacademie op een aantal andere aspecten nog flinke verbetering moet realiseren om tot voldoende kwaliteit te komen. De Inspectie constateert hierbij regelmatig een kloof tussen beleids*vorming* en beleids*uitvoering*, waardoor plannen en beleidsvoornemens regelmatig niet worden uitgevoerd zoals bedoeld. Soms gaat de Politieacademie al over tot implementatie van een beleidsvoornemen voordat de betrokkenen überhaupt op de hoogte zijn van dit beleidsvoornemen of voordat de randvoorwaarden voor de invoering op orde zijn. Een voorbeeld van dit laatste is bijvoorbeeld het besluit om de situatie te beëindigen waarin politiemensen uit de korpsen in eigen tijd (freelance) als examinator optraden, terwijl nog niet alle docenten opgeleid waren als examinator. Hierdoor ontstond een tekort aan examinatoren. Ook gebeurt het regelmatig dat zaken niet worden afgemaakt. Een beleidsvoornemen is nog niet volledig ingevoerd en wordt alweer vervangen door een nieuw plan. Een voorbeeld hiervan is het normenkader werkend leren. Dit kader is niet ingevoerd, maar werd nader uitgewerkt in een referentiekader werkend leren. Vervolgens werd een nieuwe visie op werkend leren ontwikkeld. Het referentiekader is nog steeds niet ingevoerd.
Het gevolg hiervan is dat de Inspectie regelmatig moet constateren dat knelpunten blijven bestaan. Studenten besteden in het initieel onderwijs gemiddeld nog steeds fors minder tijd aan de opleiding dan bedoeld is. Ook bespreken docenten nog niet bij alle kernopgaven de leeropdrachten en de voortgang hierop. Verder blijkt in de praktijk ook dat de periode van werkend leren nog, soms flink, te verbeteren valt. De uitwisseling van informatie tussen korps en Politieacademie verdient aandacht, en vooral bij het postinitiële onderwijs is de kwaliteit van de begeleiding zeer wisselend. In het initiële onderwijs houdt de Politieacademie gegevens bij over het rendement, maar deze zijn onvoldoende bruikbaar om op te kunnen sturen. Het rendement voldoet in de praktijk niet aan de toen afgesproken norm van max. 8 procent uitval. In het postinitiële onderwijs zijn er geen afspraken over te behalen normen en worden niet of nauwelijks gegevens over het rendement bijgehouden.

Borging van maatregelen

Hiernaast constateert de Inspectie dat de onvoldoende kwaliteit op een aantal kwaliteitsaspecten grotendeels te herleiden is tot het feit dat processen op de betreffende kwaliteitsaspecten niet goed zijn geborgd. Deze borging is belangrijk omdat de kwaliteit niet alleen afhankelijk mag zijn van individuele medewerkers. Voorbeelden hiervan zijn het ontbreken van uitgewerkte onderwijsovereenkomsten (hierin worden afspraken vastgelegd over de periode van werkend leren) en het ontbreken van beoordelingscriteria voor de cruciale leeropdrachten. Gevolg van dit laatste is dat het kan voorkomen dat de ene beoordelaar cruciale leeropdrachten anders beoordeelt dan de andere. Hierdoor is niet zeker te zeggen dat alle studenten ook echt de competenties beheersen.

7.2 Toezicht op het brandweeronderwijs

Met de wijziging van de Wet veiligheidsregio's in verband met de oprichting van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) heeft de Inspectie Veiligheid en Justitie een toezichttaak gekregen op het IFV en het brandweeronderwijs en -examinering. In 2012 is de Inspectie gestart met het uitwerken van het toezicht. Uitgangspunt bij het toezicht is het vakbekwaam worden en blijven van het brandweerpersoneel. Focus is of er voldoende voorwaarden aanwezig zijn om de vakbekwaamheid van zowel nieuw als zittend personeel te garanderen. Wegens capacitaire redenen heeft de Inspectie nog niet met dit toezicht kunnen starten.

8

Overige toezichttaken

Het werkveld van de Inspectie VenJ is groter dan alleen de domeinen die in de voorgaande hoofdstukken zijn beschreven. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van aanvullende taken die de Inspectie in 2012 heeft uitgevoerd.

8.1 Caribisch Nederland

De Inspectie is op grond van de Veiligheidswet BES en de Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving verantwoordelijk respectievelijk betrokken bij de uitvoering van het toezicht op de Caribische eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de zogenoemde BES-eilanden).

Toezicht op de rechtshandhaving

Het toezicht op de rechtshandhaving op de BES-eilanden, Curaçao en Sint Maarten is belegd bij de Raad voor de Rechtshandhaving. De Raad is voor wat betreft haar toezichthoudende taken op de BES-eilanden verplicht gebruik te maken van de diensten van de Inspectie VenJ en de Inspectie Jeugdzorg.
In 2012 hebben de Raad voor de Rechtshandhaving en de Inspectie VenJ concrete afspraken gemaakt over de inzet van de Inspectie bij onderzoeken van de Raad. De Inspectie zal jaarlijks bij drie onderzoeken inzet en expertise leveren aan de Raad. De Inspectie heeft in 2012 een bijdrage geleverd aan het onderzoek van de Raad naar het aangifteproces op de BES-eilanden.

Toezicht op de rampenbestrijding en crisisbeheersing

Op grond van de Veiligheidswet BES ligt het toezicht op de rampenbestrijding en crisisbeheersing op de BES-eilanden bij zowel de Inspectie als bij de Rijksvertegenwoordiger. De Rijksvertegenwoordiger is belast met de plantoetsing en beschikt over een aanwijzingsbevoegdheid richting bestuursorganen indien deze tekortschieten in de taakuitvoering. De Inspectie ziet toe op de taakuitvoering door de verantwoordelijke bestuursorganen en het brandweerkorps.
De Rijksvertegenwoordiger en de Inspectie VenJ hebben in 2012 in een convenant nadere afspraken vastgelegd over samenwerking en werkwijze en de rol van de Inspectie, ook bij incidenten.

8.2 Internationale toezichttaak

Op 28 oktober 2010 heeft Nederland het Facultatief Protocol bij het VN-verdrag tegen foltering (OPCAT) geratificeerd. Doel van dit protocol is het voorkomen van marteling van personen die door de staat worden vastgehouden. Landen die het OPCAT ratificeren moeten binnen 1 jaar een zogenaamd 'National Preventive Mechanism' (NPM) aanwijzen en/of oprichten. Eind 2011 heeft de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie de Inspectie Veiligheid en Justitie, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie Jeugdzorg, de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de Commissie Integraal Toezicht Terugkeer aangewezen als Nederlandse NPM. Daarnaast zijn aangewezen als 'toehoorders'

aan het NPM-overleg de klankbordgroep van de commissie van toezicht justitiële inrichtingen, commissie van toezicht Arrestantenzorg, commissie van toezicht detentieplaatsen Koninklijke marechaussee en de Nationale Ombudsman. De Inspectie VenJ is benoemd tot coördinator van het Nederlandse NPM.

Een van de taken van het NPM is om jaarlijks verslag te doen van haar bevindingen aan het Subcomité ter preventie van foltering (SPT) van de VN. De Inspectie VenJ heeft in 2012 de totstandkoming van het eerste jaarverslag over 2011 van het Nederlandse NPM gecoördineerd. Ook organiseert de Inspectie VenJ regelmatig bijeenkomsten tussen de verschillende Nederlandse toezichthouders en de toehoorders waarbij uitwisseling van kennis en samenwerking centraal staan. In 2012 heeft de Inspectie VenJ in samenwerking met de Vrije Universiteit Amsterdam tevens een internationale conferentie georganiseerd over de synergie tussen internationaal, Europees en nationaal toezicht met vertegenwoordigers van onder andere de SPT, het Comité ter Voorkoming van Foltering van de Raad van Europa, de Europese Unie en verschillende Europese toezichthouders.

De aanwijzing tot Nederlandse NPM brengt voor de Inspectie VenJ met zich mee dat de Inspectie, naast het gevangeniswezen, de situatie in politiecellen, ophoudkamers en gerechtscellen structureel gaat inspecteren. De Inspectie heeft in 2012 een toezichtkader ontwikkeld dat de basis vormt voor het toezicht op politiecellen, ophoudkamers en gerechtscellen.

8.3 Grootschalige incidenten beveiliging burgerluchtvaart

De Inspectie VenJ heeft als onafhankelijk toezichthouder de taak om onderzoek te verrichten naar grootschalige incidenten op het domein van de beveiliging van de burgerluchtvaart. Het afgelopen jaar heeft de Inspectie zich intensief voorbereid op deze taak, onder andere door het incident met de bomdreiging op de luchthaven Schiphol op 13 februari 2012 te evalueren. Dit onderzoek heeft zich gericht op de partijen van de crisisorganisatie die een rol hebben gehad in de afhandeling van het incident.

9

De IVenJ in het kort

9.1 Over de Inspectie Veiligheid en Justitie

De Inspectie VenJ is de dienst die, onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie, toezicht houdt binnen het domein veiligheid en justitie.

Toezichtdomeinen

Binnen het ministerie van VenJ is het besluit genomen om de taken van de Inspectie VenJ te verbreden. Daarmee wordt de komende jaren het traditionele werkterrein van de Inspectie VenJ (politie, GHOR, Veiligheidsregio's en sanctietoepassing) langzaam uitgebreid.

Doelstelling van toezicht

Het doel van het toezicht van de Inspectie is:

- onderzoeken of in de praktijk gebeurt wat door het Ministerie van Veiligheid en Justitie is vastgelegd en afgesproken;
- het tijdig signaleren en agenderen van risico's voor de Minister, samenleving en organisatie;
- het bijdragen aan het lerend vermogen van ondertoezichtstaanden; en
- continue verbetering van de uitvoering van de publieke taak door de organisaties en ketens vallend onder het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Typen inspectieonderzoek

De Inspectie VenJ hanteert verschillende typen onderzoek. De Inspectie schat vooraf in welk type onderzoek in een bepaalde situatie het meeste effect zal sorteren. De soorten onderzoek die gehanteerd worden zijn:

Doorlichting

Dit is een gestandaardiseerde onderzoeksmethode, waarmee een breed oordeel wordt gegeven over de kwaliteit van de taakuitvoering door een individuele organisatie en haar onderdelen (bijvoorbeeld een justitiële inrichting). Een doorlichting kan ook om de taakuitvoering van een keten/netwerk van organisaties (bijvoorbeeld een veiligheidsregio) gaan.

Thematisch onderzoek

Thematisch onderzoek is een onderzoek naar specifieke aspecten binnen de uitvoeringspraktijk. Het onderzoek resulteert in een oordeel over de uitvoering bij meerdere organisaties. Dit type onderzoek komt voort uit politieke en maatschappelijk actualiteiten, incidenten, risicoanalyse of bevindingen uit eerder onderzoek.

Incidentonderzoek
De Inspectie kan naar aanleiding van een incident, ongeval of ramp besluiten onderzoek te doen. Ook kan zij door de bewindspersoon verzocht worden onderzoek te doen. De opzet en invalshoek van het onderzoek zullen door de aard van het incident worden bepaald.

9.2 Het toezicht in 2012 in getal

Het toezicht van de Inspectie VenJ leidde in 2012, gemiddeld genomen, elke week tot een publicatie over de taakuitvoering van (een keten/ netwerk van) organisaties binnen het domein van veiligheid en justitie. In 2012 heeft de Inspectie heeft 52 onderzoeken afgerond (zie bijlage 1 voor een overzicht). Eind 2012 was de Inspectie nog bezig met de uitvoering van 21 onderzoeken (zie bijlage 2).

Onderverdeling in type onderzoeken geeft het volgende beeld:

Type onderzoek	Aantal
Doorlichting	**32**
Thematisch onderzoek	**16**
Incidentonderzoek	**4**

De Inspectie VenJ had voor de uitvoering van haar taken in 2012 een budget van circa € 6,5 miljoen. Eind december 2012 bedroeg de personeelsbezetting 59 fte.

Bijlagen

Bijlage I Afgeronde onderzoeken in 2012

Onderwerp	Focus	Publicatie
POLITIE		
Het beheer van in beslag en in bewaring genomen vuurwapens en munitie	Effectmeting naar de genomen verbeteracties bij het beheer van in beslag en in bewaring genomen vuurwapens en munitie naar aanleiding van eerder onderzoek in 2008.	Maart 2012
Financieel-economische criminaliteit	Het vermogen van de politie om uit strafbare feiten verkregen vermogen af te nemen, in relatie tot de inspanningen op basis van het programma 'Financieel Economisch Opsporen Politie'.	April 2012
Risicovolle aanhoudingen	Het hiaat tussen de inzet van arrestatieteams en de andere aanhoudingsteams en de mogelijke risico's daarvan.	September 2012
Aangiften	De aansluiting van het aangifteproces van de politie op de behoeften, verwachtingen en ervaringen van de burger.	November 2012
CIOT-bevragingen	Naleving van de voorschriften voor het opvragen van klantgegevens van telecom- en internetbedrijven door de politie bij het Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie.	November 2012
In beheer en in beslag genomen drugs	Effectmeting naar de stand van zaken van in beheer en in beslag genomen drugs bij de Dienst Nationale Recherche van het KLPD. Resultaten worden meegenomen in het lopende onderzoek.	Niet van toepassing
ONDERWIJS		
Staat van het politieonderwijs 2011	De kwaliteit van de initiële MBO-opleidingen (niveau 2, 3 en 4) en het postinitiële politieonderwijs.	Juli 2012

Onderwerp	Focus	Publicatie
RAMPENBESTRIJDING, CRISISBEHEERSING, BRANDWEER EN GHOR		
Aanwijzing bedrijfsbrandweer risicobedrijven	Quickscan naar de voorbereiding van de brandbestrijding, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing bij inrichtingen die kunnen worden aangewezen als bedrijfsbrandweerplichtig.	Februari 2012
Staat van de rampenbestrijding (tussenrapportage)	Stand van zaken eind 2011 van de ontwikkelingen op het terrein van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het landelijke beeld van de voorbereidingen op de rampenbestrijding en crisisbestrijding.	Mei 2012
Nucleaire ongevallen	Quickscan naar de regionale voorbereiding op nucleaire ongevallen door de veiligheidsregio's.	Mei 2012
Veiligheid en gezondheidsbescherming bij publieksevenementen	De kwaliteit van en de samenwerking binnen het proces van vergunningverlening bij publieksevenementen door gemeenten en de drie hulpverleningsdiensten binnen een veiligheidsregio.	Juni 2012
Opkomsttijden en dekkingsplannen van de brandweer	De beschikbaarheid van bestuurlijk vastgestelde dekkingsplannen in de veiligheidsregio's en het voldoen aan de normen uit het Besluit veiligheidsregio's en (eventueel) aan eigen vastgestelde normen.	Juni 2012
Verbetertrajecten C2000	De stand van zaken per december 2011 van de verbetertrajecten C2000 die onder verantwoordelijkheid van het ministerie van VenJ en onder regie van het Veiligheidsberaad worden uitgevoerd.	Juni 2012
Rijkscrisisorganisatie tijdens DigiNotar	Evaluatie van het functioneren van de rijkscrisisorganisatie tijdens de DigiNotar-crisis in september 2011.	Juli 2012
Storing telecommunicatienetwerk Waalhaven Rotterdam	De oorzaak en aanpak van de storing in het telecommunicatieknooppunt van KPN in de Waalhaven in Rotterdam in juli 2011 en de maatschappelijke effecten van deze uitval.	Juli 2012
Treinbotsing Amsterdam op 21 april 2012	De voorbereiding en uitvoering van de processen van slachtofferregistratie, gewondenspreiding, triage en bovenregionale ambulancebijstand tijdens de treinbotsing op 21 april 2012.	December 2012

Onderwerp	Focus	Publicatie
Meldkamer Zeeland	Quickscan naar de (bestuurlijke aansturing van) de operationele prestaties van de meldkamer in Veiligheidsregio Zeeland.	Niet van toepassing
LOKALE VEILIGHEID		
Wet Maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast	Tweede rapportage over de toepassing van en de ervaringen met de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast in de praktijk.	September 2012
SANCTIETOEPASSING		
PI Breda	Vervolgonderzoek naar de verbeteracties naar aanleiding van inspectieonderzoek uit 2009 bij Penitentiaire Inrichting Breda.	Maart 2012
Plaatsing in isolatie	Onderzoek in acht penitentiaire inrichtingen en twee detentiecentra of het plaatsen van ingeslotenen in een straf- of afzonderingscel, en het daarbij toepassen van mechanische middelen, conform de regelgeving gebeurt en of de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid in acht worden genomen.	Juni 2012
Zeer beperkt beveiligde inrichtingen	Vervolgonderzoek naar verbeteracties naar aanleiding van inspectieonderzoek uit 2009 bij zeer beperkt beveiligde inrichtingen.	Augustus 2012
FPC Veldzicht	Vervolgonderzoek naar de verbeteracties naar aanleiding van inspectieonderzoek uit 2011 bij forensisch psychiatrisch centrum Veldzicht.	December 2012
PI Amsterdam locatie Havenstraat	Vervolgonderzoek naar de verbeteracties naar aanleiding van inspectieonderzoek uit 2011 bij Penitentiaire Inrichting Amsterdam, locatie Havenstraat.	Januari 2013
Brandveiligheid justitiële inrichtingen	De brandveiligheid van particuliere justitiële inrichtingen.	Januari 2013

Onderwerp	Focus	Publicatie
Doorlichtingen	**In 2012 heeft de Inspectie doorlichtingen uitgevoerd bij de volgende organisaties:**	
	• Forensisch Psychiatrisch Centrum De Rooyse Wissel, locatie Overmaze	Januari 2012
	• Detentiecentrum Rotterdam	Februari 2012
	• Reclassering Nederland, unit Middelburg	Februari 2012
	• Emergis Reclassering	Februari 2012
	• JJI Forensisch Centrum Teylingereind	April 2012
	• Penitentiaire inrichting Utrecht, locatie Wolvenplein	April 2012
	• Iriszorg Reclassering	
	• Leger des Heils, reclasseringsunit Arnhem	Augustus 2012
	• Reclassering Nederland, unit Arnhem Nijmegen	Augustus 2012
	• Justitiële Jeugdinrichting De Hartelborgt	Augustus 2012
	• Justitiële Jeugdinrichting Den Hey-Acker	Augustus 2012
	• Penitentiaire inrichting Almelo, locatie De Karelskamp	Oktober 2012
	• Penitentiaire inrichting Lelystad	November 2012
	Met specifieke aandacht voor de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel:	Januari 2013
	• Forensisch psychiatrische kliniek De Beuken, onderdeel van Stichting Trajectum	Maart 2012
	• Forensisch psychiatrische kliniek Inforsa, onderdeel van Stichting Arkin.	Juni 2012
	• Forensisch psychiatrische kliniek Assen, onderdeel van Stichting GGZ Drenthe.	Augustus 2012

Onderwerp	Focus	Publicatie
Tussentijds toezicht	De Inspectie heeft tussentijds toezicht naar de stand van zaken uitgevoerd bij: • Centra voor vreemdelingenbewaring Detentiecentrum Zeist en Detentiecentrum Noord-Holland, locaties Zaandam en Oude Meer • Penitentiaire inrichting Zwolle • Penitentiaire inrichting Amsterdam Overamstel • Penitentiaire inrichting Krimpen aan den IJssel • Penitentiaire inrichting Vucht • Penitentiaire inrichting Achterhoek, locatie Ooyerhoek • Penitentiaire inrichting Achterhoek, locatie De Kruisberg • Exodus Groningen • Penitentiaire inrichting Leeuwarden • JJI Forensisch Centrum Teylingereind	 Februari 2012 Maart 2012 April 2012 Juli 2012 Juli 2012 Augustus 2012 Augustus 2012 November 2012 December 2012 Januari 2013
OVERIG		
Toetsingskader Rijkscrisis-structuur	Toetsingskader dat de Inspectie hanteert bij het evalueren van het functioneren van de crisisbeheersing op landelijk niveau tijdens een crisis. Tevens kan dit toetsingskader door veiligheidsregio's gebruikt worden voor zelfevaluatie bij oefeningen en incidenten die niet door de Inspectie VenJ worden onderzocht.	Januari 2013
Kwetsbaarheid spionage	Tussenmeting naar de stappen die ministeries hebben gezet om spionage tegen te gaan.	Niet van toepassing
Bommelding Schiphol	Evaluatie van afhandeling van de bomdreiging op de luchthaven Schiphol op 13 februari 2012.	Niet van toepassing

Bijlage II Onderzoek in uitvoering

Onderwerp	Focus
POLITIE	
Aanpak overval-criminaliteit	De kwaliteit van de ketensamenwerking voor de aanpak van overvalcriminaliteit in vijf regio's.
Klimincident Cornwall	Weergave van de gebeurtenissen aangaande het klimongeval in Cornwall op 20 juni 2012 waarbij in het kader van de Urban Voorklim Opleiding van de Politieacademie een student omkwam en het geven van eventuele verbeterpunten ten aanzien van de veiligheid opleidingbreed.
Meldcode kindermishan-deling	Binnen het samenwerkingsproject van rijksinspecties verricht de Inspectie onderzoek naar de aanwezigheid en het gebruik van de meldcode kindermishandeling bij de politie.
Jaarbeeld 2012 politie	Een cijfermatig overzicht van de kwaliteit van belangrijke onderdelen van de taakuit-voering door de politie.
Betrouwbaarheid politiegegevens	Onderzoek naar de betrouwbaarheid van politiegegevens.
In beheer en in beslag genomen vuurwapens en drugs	De afhandeling van in beslaggenomen verdovende middelen en de afhandeling van in beheer en in beslag genomen vuurwapens en munitie.
Wapenvergunningen	De uitvoering van het proces van vergunningverlening aan sportschutters door de politie.
ONDERWIJS	
Politieopleidingen niveau 5 en 6	Analyse van een aantal accreditaties van politieopleidingen op niveau 5 en 6.
Politieonderwijs locatie Rotterdam	De kwaliteit van het politieonderwijs van de Politieacademie, locatie Rotterdam.
RAMPENBESTRIJDING, CRISISBEHEERSING, BRANDWEER EN GHOR (FYSIEKE VEILIGHEID)	
Slachtoffer-volgsystematiek en –registratie	De stand van zaken van en de voorbereiding op de processen van slachtofferregistratie, gewondenspreiding en bijstand in de veiligheidsregio's.
Risicokaart	Het gebruik en actueel houden van de risicokaart, met in achtneming van vigerende wet- en regelgeving en kwaliteitszorg en het kader risicoprofiel en risicocommunicatie.

Onderwerp	Focus
Staat van de Rampenbestrijding	In de Staat van de rampenbestrijding wordt gerapporteerd of veiligheidsregio's voldoen aan enkele eisen van de Wet veiligheidsregio's. De resultaten vormen input voor de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's.
Storing netwerk 112	De gebeurtenissen rondom en de maatschappelijke impact van de storingen in het 1-1-2 netwerk in de periode maart - oktober 2012 en de voorbereiding van de 1-1-2 infrastructuur en vitale organisaties op dergelijke incidenten.
SANCTIETOEPASSING	
Bezoek Gedetineerden	De wijze waarop huizen van bewaring en gevangenissen in Nederland inhoud geven aan bezoek aan gedetineerden.
Inrichtingen voor Stelselmatige Daders	Vervolgonderzoek naar de verbeteracties naar aanleiding van inspectieonderzoek uit 2011 bij inrichtingen voor stelselmatige daders.
PI Amsterdam Overamstel	Vervolgonderzoek naar de opvolging van aanbevelingen uit inspectieonderzoek uit 2012 bij Penitentiaire Inrichting Amsterdam Overamstel.
JJI Den Hey-Acker	Vervolgonderzoek naar de opvolging van aanbevelingen uit inspectieonderzoek uit 2012 bij Justitiële Jeugdinrichting Den Hey-Acker.
Incidentonderzoek Vught	Bezien of er een causaal verband is tussen een aantal geslaagde suïcides van gedetineerden in Penitentiaire Inrichting Vught en de door de Dienst Justitiële Inrichtingen verleende zorg.
Exodus Den Bosch	Doorlichting van Stichting Exodus Den Bosch.
PI Middelburg	Vervolgonderzoek naar de opvolging van aanbevelingen uit inspectieonderzoek uit 2011 bij Penitentiaire Inrichting Middelburg.
OVERIG	
Kwetsbaarheid spionage	Eindmeting naar de stappen die de departementen hebben gezet om spionage tegen te gaan.

Missie Inspectie Veiligheid en Justitie

"De Inspectie Veiligheid en Justitie houdt toezicht op instellingen en organen die actief zijn op het terrein van veiligheid en justitie.

Hierdoor draagt de Inspectie VenJ bij aan verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering binnen haar toezichtdomein en aan een veilige samenleving."

Dit is een uitgave van:

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.ivenj.nl

Mei 2013 | J-19092

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld.